

1

2

V Kataloniji med pticami in riževimi polji

// Bojana Lipej, Borut Mozetič, Bia Rakar, Nataša Šalaja

1: Populacija sultank (*Porphyrio porphyrio*) si je v Španiji v zadnjih desetletjih opomogla.
foto: Matteo de Luca

2: Lep primer družbene odgovornosti fundacije Catalunya-La Pedrera so obnovljene soline in interpretacijski center MonNatura Delta.
foto: Borut Mozetič

Krizni časi kličejo tudi po spremembah pri upravljanju zavarovanih območij. V okviru projekta Adriawet 2000, ki ga uresničujemo skupaj z italijanskimi partnerji, smo med priprave na izdelavo skupnega modela novih oblik upravljanja severno-jadranskih mokrišč vključili tudi izobraževalne delavnice in ekskurzije. Tako smo med 19. in 21. februarjem 2014 obiskali naravni park na delti reke Ebro na španski sredozemski obali.

Dr. Francesc Vidal Esquerré, direktor parka, nam je s sodelavci predstavil območje delte reke Ebro, ki se razprostira na 32.000 hektarjih: od tega je največ prostora namenjenega pridelavi riža (več kot 20 tisoč hektarjev), preostanek naravnih življenjskih prostorov pa je zavarovan kot 7.802 hektarjev velik naravni park. Z nami so delili svoje upravljalvske izkušnje, uspehe in težave ter predstavili odnose med parkom in lokalnimi skupnostmi. Na območju parka se lahko pohvalijo s šestimi interpretacijskimi centri, ki predstavljajo različne tematike, povezane z naravo, kulturo in zgodovino območja. Uspeh parka pa je nedvomno povezan tudi s sedem let trajajočim sodelovanjem med upravljavcem in lokalnimi deležniki, ki temelji na Evropski listini za trajnostni turizem. Sad tega povezovanja sta tudi pester izobraževalni program in uspešno sodelovanje z lokalnimi šolami, ki se s pomočjo državnih sredstev redno udeležujejo vodnih ogledov na območju parka. Še posebej zanimiv je bil sestanek z lokalnimi deležniki, ki skupaj z upravljavci parka ustvarjajo pestro turistično ponudbo za obiskovalce s poudarkom na prikazu tradicionalnega ribištva in

kmetijstva, izobraževalnih aktivnostih ter gostinskih in namestitvenih storitvah.

Na vključevanju tradicionalne rabe temelji tudi upravljanje Naravnega rezervata Riet Vell, kjer je španski partner zveze BirdLife International SEO že pred več kot desetletjem začel z dandanes uspešno ekološko pridelavo riža in dokazal, da takšna raba ni v nasprotju s cilji ohranjanja ptic in njihovih življenjskih prostorov. Ravno nasprotno – na obisku območja s pestrim prepletom riževih polj, lagun, trstičja in pašnikov smo opazovali številne rase žličarice (*Anas clypeata*), kreheljce (*Anas crecca*), liske (*Fulica atra*) in zelenonoge tukalice (*Gallinula chloropus*). Najbolj pa so se nam v spomin vtisnile sultanke (*Porphyrio porphyrio*), nad katerimi so se neprestano spreletavali rjavi lunji (*Circus aeruginosus*).

Eko muzej parka že od svoje otvoritve leta 1989 seznanja obiskovalce, kako se je tamkajšnji človek skozi zgodovino naučil sobivati s svojim okoljem, ga varovati in ohranjati. V značilnih hišah, imenovanih »baracca«, so na ogled tradicionalni ribiški pripomočki in orodje za pridelovanje riža, v akvariju pa smo spoznavali značilne avtohtone vrste rib in dvoživk, ki naseljujejo območje delte reke Ebro. Solinarska kultura območja je predstavljena v centru MonNatura Delta v lasti fundacije Catalunya-La Pedrera, ki je v okviru uresničevanja projektov družbene odgovornosti poskrbela za obnovo zapuščenega območja in ureditev zelo zanimivih interpretativnih vsebin.

Klub natrpanemu programu je nekaj časa ostalo tudi za opazovanje in doživljanje narave. Že prvi dan smo se s čolnom odpravili na ustje reke Ebro, kjer smo poleg kormoranov (*Phalacrocorax carbo*), plevic (*Plegadis falcinellus*) ter številnih rečnih galebov (*Chroicocephalus ridibundus*) lahko opazovali tudi posamezne osebkne sredozemskih galebov (*Ichthyaetus audouinii*), ki je ena od pomembnejših gnezdičk območja, saj tukaj redno gnezdi do 15.000 parov, kar je več kot 60 % svetovne populacije. Obiskali

1

smo tudi sladkovodne izvire Ullals de Baltazar (Baltazarjeva očesa), ki so bivališča nekaterih ogroženih vrst rib in dvoživk, npr. španskega endemita *Valencia hispanica*. Ob obiskih številnih lagun smo lahko občudovali tisočglave jate spremenljivih prodnikov (*Calidris alpina*) in plamenec (*Phoenicopterus roseus*), na stotine peščencev (*Calidris alba*) in desetine kamenjarjev (*Arenaria interpres*). Lagunska območja privabljajo tudi veličastne kaspijske čigre (*Hydroprogne caspia*), nagledali pa smo se tudi zalivskih (*Chroicocephalus genei*) in rjavih galeb (*Larus fuscus*). Skratka, lepo, poučno in zaradi nekateri vrst ptic tudi povsem nevsakdanje. ●

Mladinski ornitološki raziskovalni tabor Goričko 2014

Tudi letos bomo v začetku poletnih počitnic organizirali mladinski ornitološki tabor. Nanj ste vabljeni mladi med 12. in 18. letom, ki si želite poglobiti znanje na področju ornitologije in naravovarstva, se izpopolniti v prepoznavanju ptic na terenu ter se ob tem družiti in izmenjevati izkušnje z vrstniki in mentorji.

Tabor bo predvidoma potekal **od srede, 26. junija, do torka, 3. julija 2014**, na Goričkem. Na taboru bo delovalo pet skupin, ki jih bodo vodili izkušeni mentorji – ornitologi. V skupini bodo po največ štirje udeleženci. Vsaka skupina se bo lotila raziskovanja določene teme. Letošnji tabor bo potekal v okviru projekta UPKAČ.

Kako se prijaviš

Če se želiš udeležiti tabora, nam to čim prej sporoči na naslov eva.vukelic@dopps.si ali **DOPPS, p.p. 2990, 1001 Ljubljana**, in poslali ti bomo prijavnico. Prijave zbiramo do **15. maja 2014**. Število udeležencev je omejeno. V začetku junija boste prijavljeni obveščeni o izboru in vseh drugih podrobnostih v zvezi s taborom. Za več informacij pokličite na številko 01/426 58 75, 031 652 152 ali pišite na zgornji naslov.

Je lahko tudi tako spretno bitje, kot je kmečka lastovka, nerodno? // Jani Vidmar

Sredi lanskega julija sem na večer skočil pogledat trstičje v Zdravce, kjer je prenočevalo na stotine kmečkih lastovk (*Hirundo rustica*). Mojo pozornost je takoj vzbudil vrh rogoza, ki je kakih petnajst metrov proč nenavadno »potrzaval«. Počasi sem se mu približal v upanju, da bom zalotil bobra, srno ali kakšno drugo žival. A v naravi je že tako, da se nikoli ne zgodi to, kar predvidevaš! V rogovili rogoza je bila za vrat ukleščena mlada kmečka lastovka. Nisem mogel verjeti, da je lahko tudi tako elegantno bitje, kot je lastovka, tako »štorasto«!

Previdno sem jo snel z rogovile. Zaradi ostrine rogoza je bila obdrgnjena po vratu in nogah ter tako izčrpana, da je negibno obležala na tleh, kamor sem jo položil. Odnese sem jo do potoka in ji po kapljicah dajal vodo. Presenetljivo lahko je pila, potem pa celo pot do Ljubljane spala na sopotnikovem sedežu. Še nekajkrat sem jo »prisilil« piti vodo in zjutraj je bila že sposobna sedeti na palčki v kletki. Vzel sem jo s seboj v službo z mislimi, da jo v nekaj dneh s hrano in vodo spravim toliko k sebi, da bo lahko poletela. A borka je že ob desetih zjutraj nemirno skakljala po kletki. Zbal sem se, da bi po nepotrebem porabljala energijo, zato sem se odločil, da preizkusim njene letalne sposobnosti. Vrgel sem jo nizko v zrak, saj sem mislil, da bo bolj podobna kamnu kot pa ptici. Na moje presenečenje je poletela, kot da ji nič ne manjka.

Še nekaj časa sem čakal, da mi kdo od obročkvalcev v Trzinu, ki so poznali lastovkino zgodbo, sporoči, da je ujel kmečko lastovko z golim vratom in dolenskim dialektom. A je žal odletela neznano kam! ●

1: V rogovili rogoza je bila za vrat ukleščena mlada kmečka lastovka (*Hirundo rustica*). foto: Jani Vidmar